

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-10>

УДК 654.197:070:316.774

Трегуб А.М.

Класичний приватний університет

СПЕЦИФІКА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СЕРВІСНО-ЕКСПЕРТНОЇ ВІДЕОЖУРНАЛІСТИКИ

Анотація. У статті досліджено особливості функціонування громадянської сервісно-експертної журналістики, представленої на платформі світового відеохостингу YouTube. Встановлено, що аматорська або громадянська журналістика стала можливою та набула масовості з розвитком та активним впровадженням новітніх інформаційних технологій. Громадянська відеожурналістика орієнтується безпосередньо на інформаційні запити аудиторії, яка демонструє значну зацікавленість до сервісно-експертної тематики та проблематики. Споживач потребує за запитом оперативної отримувати перевірені та дієві відповіді на питання, що стосуються організації його повсякденного життя. В рамках дослідження виявлено специфічні риси, притаманні матеріалам громадянської сервісно-експертної відеожурналістики.

Ключові слова: Сервісно-експертна журналістика, відеожурналістика, громадянська журналістика, інформаційні технології, відеохостинг.

Tregub Angelina

Classic Private University

THE SPECIFICITY OF CITIZEN SERVICE-EXPERT VIDEO JOURNALISM

Summary. The article analyzes the peculiarities of functioning of citizen service-expert journalism, presented in the world-wide video hosting service YouTube. It has been established that amateur or citizen journalism became possible and got massive spreading with the development of information platforms of Web 2.0 category, the filling and moderation of which can be carried out personally by a user; this process was also facilitated by the introduction of high-speed Internet, functionality expansion of digital mobile phones equipped with high resolution cameras, enhancements and affordability of steadycam systems. Citizen video journalism focuses directly on the information requests of the audience, who show a significant interest in service and expert topics and issues. At their request consumers need to promptly receive proven and effective answers to questions concerning the organization of their daily life. Within the framework of the study, the specific features inherent in materials of this type are identified, namely: interactivity, which is implemented through comments, feedback, reactions, number of followers; the lability of the content, which is manifested in the formation, correction, deletion, additional explanation of the materials in accordance with the demands of the audience; documentary authenticity, which is achieved by detailed video fixation of the recommendations approbation process with a minimum number of film transitions; the absence of fixed timings and genre limits, showing the dominance of content over the form; round-the-clock access regime, which enables recipients to quickly find the necessary information; the possibility of self-adjusting pause, replaying, fast-forwarding during viewing, allowing a user to synchronize their actions with the video action or to comprehend information better; personalization of content by a presenting blogger, whose role is that of a branch expert or expert amateur, which contributes to building the trust of viewers to proven information.

Keywords: Service-expert journalism, video journalism, citizen journalism, information technologies, video hosting.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку журналістики безпосередньо пов'язаний з діджиталізацією медіапростору, удосконаленням цифрових технологій, впровадженням сервісів категорії Веб 2.0, які дають можливість користувачеві самостійно створювати, модерувати, видаляти контент відповідно до власних зацікавленостей, досвіду, галузевих компетентностей. Індивідуальна цифрова мобільність, доступність мережі Інтернет, поява соціальних мереж та відеохостингів стали підґрунтям для активізації громадянської відеожурналістики. На платформі світового відеохостингу YouTube спостерігається збільшення кількості матеріалів громадянської сервісно-експертної відеожурналістики, що обумовлює необхідність детального вивчення їх специфічних рис.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості функціонування сучасної громадянської журналістики вивчали зарубіжні та вітчизняні вчені Р. Нур (R. Noor) [10], Н. Юррат (N. Jurrat) [9], О. Гресько [2]. До питання співвідношення традиційних ЗМІ та новітніх медіа звер-

талися А. Досенко [4], С. Добрава [3]. Дослідженню інтернет-журналістики присвячено праці Р. Крейга [5], Д. Гола [1], Б. Потятиника [7] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. З розвитком новітніх інформаційних технологій відбуваються трансформаційні зміни у галузі журналістики, спостерігається інтенсифікація аматорської або громадянської журналістики. На сьогоднішній день громадянська відеожурналістика перебуває в стадії становлення і, відповідно, динамічний процес її змін не має достатнього наукового висвітлення, зокрема залишається не вивченим питання специфіки громадянської сервісно-експертної відеожурналістики, представленої на платформі відеохостингу YouTube.

Мета статті. Дослідити громадянську сервісно-експертну відеожурналістику та виявити специфічні риси, притаманні матеріалам такого типу.

Виклад основного матеріалу. З появою інформаційних сервісів Веб 2.0, почав набувати поширення контент, створений користувачем – user-generated content (UGC). Соціальні

мережі, відеохостинги – це віртуальний простір, в якому ініціювалось становлення громадянської або аматорської журналістики. Як зазнає Р. Нур (R. Noor), «Насправді, на сьогоднішній день, це одна з найновіших і обговорюваних тенденцій в журналістиці... кожен може бути громадянським журналістом, оскільки Інтернет і нові медіа-технології пропонують необмежені можливості для завантаження та обміну контентом. Теми, які раніше не потрапляли в традиційні засоби масової інформації, тепер мають необмежений простір для публікації в джерелах громадянської журналістики» [10, с. 56].

Дослідниця О. Гресько пропонує таке визначення громадянської журналістики – «це діяльність людей, які активно збирають, аналізують, обробляють і поширюють інформацію без відповідної професійної журналістської підготовки» [2, с. 76]. Як зазначає Б. Потятиник «У цій справі також мало важить формальна журналістська освіта. Головне, ...– дотримання професійних стандартів збору інформації і підготовки публікацій, серед яких далеко не останнє місце посідає журналістська етика» [7, с. 23].

На думку Н. Юррат (N. Jurrat) «На практиці громадянська журналістика може варіюватися від публікації коментарів до публікації статті, підкасту, фото або відео в особистому блозі або в Твіттері, на спеціалізованому веб-сайті громадянської журналістики, такому як «Хафінгтон пост», або на YouTube, або на інтерактивних веб-сайтах» [9, с. 7]. Саме запуск відеохостингу YouTube та збільшення швидкості передачі даних в мережі Інтернет уможливили реалізацію громадянської відеожурналістики. Специфічною особливістю якої, в порівнянні з традиційною телевізійною журналістикою, є застосування мінімальної кількості обладнання необхідного для здійснення відеозйомки. «Відеожурналістика – відео- і звуковий запис інформаційних повідомлень з використанням малогабаритних телевізійних камер» [6, с. 54]. Відповідно, достатнім обладнанням може бути цифровий мобільний телефон, оснащений камерою з високою роздільною здатністю, доповнений стедікам-системою, яка дозволяє отримати стабілізацію відеозображення. Таке обладнання відзначається ціною доступністю, простотою застосування, що обумовлює зростання обсягів аматорської відеожурналістики. Не весь відеоконтент, опублікований на YouTube, можна вважати журналістськими матеріалами. Так, Б. Потятиник стверджує, «Лише невеликий сегмент Мережі може претендувати на те, щоб називатися журналістикою – а саме той, у якому практикують журналістські стандарти збору інформації, перевірки, викладу, аналізу й узагальнення фактів. Дотримання чи недотримання професійних стандартів, з нашого погляду, і є тим водорозділом, який визначає належність блога чи інших нетрадиційних форм масової комунікації до журналістики» [7, с. 21].

Сервісно-експертна журналістика передбачає надання реципієнтові рекомендацій, консультацій, інструкцій, які мають практичне застосування. На відміну від сервісно-експертної телевізійної журналістики, тематика якої орієнтована на охоплення інформаційних запитів масової аудиторії, у матеріалах громадянської сервісно-екс-

пертної відеожурналістики глядач може знайти відповіді на вузькоспеціалізовані галузеві питання. Тобто, тематична палітра сервісно-експертної журналістики в мережевому просторі значно розширюється. Взаємообумовленість та співвідношення традиційних та новітніх медіа знаходить вираження в тому, що громадянська відеожурналістика формувалась під впливом усталених підходів до телевізійного виробництва. «Завдяки зображально-виражальним можливостям телебачення сервісно-експертна журналістика стала набувати нової форми... Документальність сюжету підкреслює реальність, об'єктивність і правдивість викладених фактів. Телевізійний монтаж дає можливість відтворювати в стислій формі тривалий процес апробації, експерименту, спостереження, демонструвати об'єкт спостереження «до» та «після» проведеного дослідження. Біхевіористичність сюжету, зйомки в режимі реального часу й типовість образів героїв програми сприяють активізації уваги реципієнта, мотивують його до дії» [8, с. 53–54]. «Водночас новий етап сучасної блоггової медіакультури став поштовхом до активного впровадження сервісно-експертної журналістики в телевізійне виробництво. Різноманіття відеоблогів за тематикою, формою, способом взаємодії з аудиторією, стимулювало розширення типології сервісно-експертних телевізійних програм» [8, с. 54].

Специфіка громадянської сервісно-експертної відеожурналістики детермінована середовищем, в якому вона реалізується. Можна виокремити окремі специфічні риси, що відрізняють її від професійної сервісно-експертної телевізійної журналістики:

1. Інтерактивність – реалізується через коментарі, відгуки, реакції, наявність прихильників. Для споживача інформації відкритим є рейтинг відеоматеріалу, який відображається у кількості переглядів. Ці функціональні елементи, передбачені розробником відеохостингу, дозволяють реалізовуватись міжособистісній комунікації в рамках масово-комунікаційного процесу.

2. Лабільність контенту – виявляється у формуванні, корегуванні, видаленні, додатковому роз'ясненні матеріалів відповідно до запитів аудиторії. Ініціюється опитування глядачів щодо аспектів галузі, профільних питань, проблем, які ще потребують додаткового висвітлення.

3. Документальна достовірність – досягається детальною відеофіксацією процесу апробації рекомендацій з мінімальною кількістю монтажних склейок. Мінімізація покадрового монтажу, однопланова зйомка однією камерою, запис прямих трансляцій, трансляції в онлайн-режимі підкреслюють реалістичність дії на екрані.

4. Відсутність фіксованих хронометражів та жанрових меж – демонструє домінанту змісту над формою. Ця специфічна риса обумовлена документальною достовірністю. Відсутність характерної для телевізійного виробництва затвердженної сітки мовлення, яка підпорядковується ліцензійним вимогам, дозволяє створювати мережевий контент, не обмежуючись часовими та жанровими нормами.

5. Цілодобовий режим доступу – дає змогу реципієнтові оперативно знаходити необхідну інформацію. Інтерес аудиторії до сервісно-екс-

пертої відеожурналістики синхронізується з проявом необхідності у швидкому формуванні або підвищенні прагматичної компетенції.

6. Можливість самостійного регулювання пауз, повторів, прискорення під час перегляду – дозволяє користувачеві синхронізувати свої дії з дією на відео або краще засвоювати інформацію. Такі функціональні можливості є доцільними в контексті зростання темпів споживання інформації.

7. Персоналізація контенту образом ведучого «блогера», в ролі якого постає галузевий експерт або експерт-аматор – сприяє формуванню довіри глядача до апробованої інформації. Ведучий надає рекомендації, спираючись на власний професійний досвід або життєву історію.

Висновки і пропозиції. Громадянською сервісно-експертною журналістикою можна

вважати матеріали, які створюються журналістами-аматорами з дотриманням професійних та етичних стандартів. Становлення громадянської сервісно-експертної відеожурналістики взаємообумовлене становленням професійної сервісно-експертної телевізійної журналістики. Детермінована мережевим середовищем специфіка громадянської сервісно-експертної відеожурналістики полягає у: інтерактивності; лабільності контенту; документальній достовірності; відсутності фіксованих хронометражів та жанрових меж; цілодобовому режимі доступу; можливості самостійного регулювання пауз, повторів, прискорення під час перегляду; персоналізації контенту образом ведучого «блогера», в ролі якого постає галузевий експерт або експерт-аматор.

Список літератури:

1. Гол Д. Онлайн журналістика / пер. з англ. Київ : «К.І.С.», 2005. 344 с.
2. Гресько О. Роль і місце громадянської журналістики у процесі творення новин. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2015. Вип. 2(22). С. 76–80.
3. Добрава С. Трансформація телебачення в інтернеті в епоху глобалізації. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2016. Вип. 3(27). С. 96–99.
4. Досенко А. Блоги і традиційні медіа: аналіз співіснування. *Образ*. 2018. Вип. 1(27). С. 111–118.
5. Крейт Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / перекл. з англ. А. Іщенко. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 324 с.
6. Мащенко І. Енциклопедія електронних мас-медіа. Т. II : Словник-госларій термінів і виразів. Київ : КиМУ, 2007. 420 с.
7. Потятиник Б. Інтернет-журналістика : навч. посіб. Львів : ПАЮ, 2010. 246 с.
8. Трегуб А. Генеза сервісно-експертної телевізійної журналістики. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2019. Вип. 1(37). С. 52–56.
9. Jurrat N. Mapping Digital Media: Citizen Journalism and the Internet. Issue 4. London, 2011. 20 p.
10. Noor R. Citizen Journalism vs. Mainstream Journalism: A Study on Challenges Posed by Amateurs. *Athens Journal of Mass Media and Communications*. 2017. Volume 3, Issue 1. P. 55–76.

References:

1. Hall J. (2005). Online Journalism. Kyiv : K.I.S. 344 p. (in Ukrainian)
2. Hresko O. (2015). Rol i mistse hromadianskoi zhurnalistyky u protsesi tvorennia novyn [The role and place of citizen journalism in the process of creating news]. *Derzhava ta rehiony – State and regions*, 2(22), 76–80. (in Ukrainian)
3. Dobrova S. (2016). Transformatsiia telebachennia v interneti v epokhu hlobalizatsii [Transformation of television on the Internet in an era of globalization]. *Derzhava ta rehiony – State and regions*, 3(27), 96–99. (in Ukrainian)
4. Dosenko A. (2018). Blohy i tradytsiini media: analiz spivisnuvannia [Blogs and traditional media: an analysis of coexistence]. *Obraz – Image*, 1(27), 111–118. (in Ukrainian)
5. Craig R. (2007). Online Journalism: Reporting, Writing and Editing for New Media (A. Ishchenko, Trans). Kyiv : Kyievo-Mohylianska akademiia. 324 p. (in Ukrainian)
6. Mashchenko I. (2007). Entsiklopediia elektronnykh mas-media [Encyclopedia of electronic mass media] (Vol. 2). Kyiv : KyMU. 420 p. (in Ukrainian)
7. Potiatynyk B. (2010). Internet-zhurnalistyka [Online Journalism]. Lviv : PAIu. 246 p. (in Ukrainian)
8. Trehub A. Heneza servisno-ekspertnoi televiziinoi zhurnalistyky [Genesis Of Service-Expert Television Journalism]. *Derzhava ta rehiony – State and regions*, 1(37), 52–56. (in Ukrainian)
9. Jurrat N. (2011). Mapping Digital Media: Citizen Journalism and the Internet. (Issue 4). London. 20 p.
10. Noor R. (2017). Citizen Journalism vs. Mainstream Journalism: A Study on Challenges Posed by Amateurs. *Athens Journal of Mass Media and Communications*. Vol. 3(1), 55–76.